

**TVÅNGSÄKTENSKAP
& BARNÄKTENSKAP
VÄGLEDNING**

TA REDA PÅ MER

Om du har kontakt med ett barn som verkar oroligt – var nyfiken. Fråga vad barnet ska göra på lovet, fråga vad oron består i. Du kan också fråga om barnet har syskon, det kan vara lättare att prata om än sig själv. Hur gamla är syskonen, är de gifta, valde de sin partner själva?

Ta hänsyn till barnets/den ungas sexuella läggning. HBTQ-personer som lever i en kontext med hedersrelate-

rat våld och förtryck utsätts för stora risker. Många unga utsätts för så kallade omvändelseförsök. Det innebär att föräldrarna eller andra släktingar försöker tvinga dem att bli heterosexuella. De kan tvingas genomgå en religiös ritual för att ”botas”, de kan tvingas resa till släktens ursprungsland för att träffa en religiös ledare eller för att tvångsgiftas med någon av motsatt kön.

Visste du att?

- Äktenskapstvång är **straffbart** redan när det planeras eller förbereds.
- **Förövaren kan straffas** i Sverige även om brottet har begåtts utomlands. (Brottsbalken 4 kap. 4 § c)
- **Vilseledande** till tvångsäktenskapsresa är också straffbart. Det handlar om att lura någon att resa utomlands, för att kunna giftas bort genom tvång eller utnyttjande. (Brottsbalken 4 kap. 4 § d).
- Från och med januari 2019 gäller **skärpt lagstiftning** och förbud mot att erkänna utländska barnäktenskap. Förbudet gäller oavsett vilken anknytning till Sverige personerna hade när äktenskapet ingicks eller hur gamla de är när frågan prövas av en myndighet. Om minst en av personerna fortfarande är ett barn vid prövningen ska det aldrig gå att göra undantag från förbudet. (Riksdagsbeslut 2018-11-21)
- Sedan 1 juli 2020 kan barn beläggas med **utreseförbud** när de riskerar att föras utomlands eller lämna landet för att ingå äktenskap eller äktenskapsliknande förbindelse (eller könsstympas). Utreseförbud är en förebyggande lagstiftning för att skydda barn och regleras i Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

- **Hedersmotiv som straffskärpningsgrund.** Den särskilda straffskärpningsgrunden regleras i BrB 29 kap 2 § p.10 och innebär att lagstiftaren ser särskilt allvarligt på brott som begåtts med hedersmotiv. Straffskärpningsgrunden omfattar brott där motivet varit att bevara eller återupprätta en enskild persons heder eller en hel familjs, släkts eller liknande grupps heder.

Var uppmärksam på barns mående

- Har ett barns **beteende** förändrats?
- Får barnet själv **välja sin partner?** Hur ser föräldrarna på äktenskap och fortsatt skolgång?
- Är barnet **oroligt**, ofokuserat/har tankarna på annat håll? Missköter barnet skolan? Måste barnet stanna hemma?
- Är det **förändrade beteendet** kopplat till längre lov eller till planerad resa utomlands?
- Har **kompisars beteende** kring barnet förändrats? Kanske kompisen vet vad som ska hända och är extra beskyddande.
- Talar barnet om **förlovning, trolovning eller giftermål** – fast denne är för ung för detta och fortfarande går i skolan?

Om du misstänker att en ung person ska giftas bort

- **Kontakta omgående socialtjänsten.** Beskriv så utförligt du kan vad som fått dig att fatta misstankar.
- **Ta hjälp av skolan.** Om barnet har varit i kontakt med kuratorn eller skolsköterskan, ta hjälp av dem att beskriva vad ni vet.
- Om möjligt, **ta reda på** var barnets släkt befinner sig. Går syskon på skolan, eller bevakas barnet av någon annan?
- **Var diskret.** Berätta bara för de som behöver veta och kan hjälpa till att beskydda barnet.
- **Vänta inte.** Även om det kan kännas läskigt eller direkt obehagligt så behöver du agera så snabbt som möjligt.

RING OCH RÅDFRÅGA!

Är du osäker ring direkt till socialtjänsten och rådfråga. Det går även att ringa det Nationella kompetensteamets stödtelefon: **010-223 57 60**. De vägleder dig vidare i frågan.

Så här kan du arbeta förebyggande:

- **Kunskap ger trygghet.** Utbilda dig t.ex. genom webbaserade utbildningar via Länsstyrelsen och Tris.
- **Utbilda** barn/ungdomar i Barnkonventionen, mänskliga rättigheter och rätten till sin kropp.
- Bevaka barn/ungdomars **rättigheter**. Kom ihåg att lagen är lika för alla människor som befinner sig inom landets gränser.
- Se till att **handlingsplan** för din arbetsplats är aktuell och förankrad hos samtliga som jobbar där.
- **Avsätt tid** för att skapa eller revidera handlingsplanen. Se till att alla anställda känner till att den finns och vet hur den ska användas.
- Skapa en **samverkansplan** för hedersrelaterat våld och förtryck och våld tillsammans med skola, socialtjänst, polis, hälso- och sjukvård etc. För att lära dig mer om detta, ta hjälp av Länsstyrelsens "Metodstöd för samverkan". Det är viktigt att samverkansplanen är förankrad i ledningen hos alla samverkanspartners.
- Använd skolkuratorns och skolsköterskans **spetskompetens** för att hålla kunskapen levande.
- Se till att ha **information** om hjälp/stöd tillgänglig på många olika platser. Ett bra ställe är på toalettdörrens insida.

Länsstyrelsen Gävleborg ansvarar för att beslut från riksdag och regering genomförs samt att samordna den statliga verksamheten i länet. Vi är en kunskapsorganisation som arbetar tvärsektoriellt med flera olika sakfrågor från landsbygdsutveckling, miljömålen, biologisk mångfald och djurskydd till flykting- och integrationsfrågor hållbar samhällsplanering och krisberedskap.

Vår värdegrund bygger på tre ord, handlingskraft, professionalitet, och förståelse och ska genomsyra allt vi gör på alla nivåer.

Länsstyrelsen
Gävleborg